

Bemærkninger til lovforslaget

I. Almindelige bemærkninger

1. Baggrund

De seneste års intense iværksætterdebat har rummet flere temaer. Et af de vigtigste temaer i debatten har været det fremherskende ønske om at fremme vækst og beskæftigelse i de nye og mindre virksomheder i Danmark.

Selvom de gamle håndværkeruddannelser til en vis grad peger henimod svendens selvstændiggørelse som mester, og selvom der således er en vis tradition for iværksætteri i landet, er der ingen tvivl om, at i en sammenligning med andre lande er raten af nyetableringer i Danmark lavere end i vestlige lande som sådan.

I debatten har især været henvist til Tyskland, hvor der er stor politisk opmærksomhed omkring nyetableringer.

Resultaterne af den danske iværksætterdebat har været mindre justeringer af eksisterende ordninger.

Men iværksætterdebatten har ikke medført ændring eller justering ved de principielle hensyn, der ligger bag de nuværende administrative og økonomiske systemer, der er opbygget med henblik på at fremme etablering af nye virksomheder.

Forslaget om gennemførelse af en iværksætterreform finder sin begrundelse i de forhold, at

- a) raten af nyetablerede virksomheder i Danmark i en international målestok er lav,
- b) overlevelseshraten i de nyetablerede virksomheder er utilfredsstillende lav.

På baggrund af at den beskæftigelsesmæssige udvikling i såvel fremstillingserhvervene som i serviceerhvervene primært må forventes at komme fra de små og mellemstore virksomheder, er det således bekymrende, at antallet af årlige nyetableringer i industrien har været konstant gennem det sidste årti.

En rapport fra 1992, udgivet af Industri- og Handelsstyrelsen, bidrager, via en analyse af de reelt nye virksomheder, der er oprettet i perioden fra 1985 til 1989, til belysningen af de nye virksomheders beskæftigelseseffekt og udviklingsmuligheder. Et uddrag af analysens hovedresultater viser:

- At der i perioden er oprettet 15.000-18.000 virksomheder om året.
- At den direkte beskæftigelsesmæssige effekt af 15.000 nye virksomheder i oprettelsesåret er 20.000-25.000 personer. Heraf er knap 11.000 ansatte.
- At 1/8 af de nye virksomheder har ansatte allerede i oprettelsesåret.
- At af de 15.600 virksomheder, der startede i 1985, var ca. 52 pct. fortsat aktive ved udgangen af 1989. 14 pct. havde i 1989 en omsætning på over 1 mio.kr. og 3 pct. svarende til 500 virksomheder havde en omsætning på over 5 mio.kr. Overlevelseshraten er betydeligt lavere for detailhandel end for andre brancher.
- At i de overlevende virksomheder udgjorde eksporten 11 pct. af omsætningen. Antal ansatte i de overlevende virksomheder udgjorde 18.000 i 1989 mod 9.400 i 1985.
- At etableringsandelen i perioden mellem 1985 og 1989 har været 5,3 pct. (nye virksomheder i pct. af det samlede antal momsregistrerede virksomheder). Etableringsandelen ligger på linie med andelen i de andre nordiske lande, i underkanten af etableringsandelen i UK, noget under andelen i Frankrig og betydeligt under etableringsandelen i Tyskland.
- De virksomheder, der startede i 1985 og som fortsat var aktive i 1989, havde i 1989 en direkte beskæftigelseseffekt på ca. 25.000 personer, heraf 18.000 ansatte. Ca. 1/3 af de ansatte findes i fremstillingsvirksomheder. Der er i gennemsnit ansat 1,7 person i de overlevende virksomheder. Det højeste gennemsnitlige antal ansatte findes i fremstillingsvirksomheder (4,1 ansat pr. virksomhed).

Specielt i lyset af den beskæftigelsessituation, der har udviklet sig op gennem slutningen af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne, er det afgørende, at der skabes erhvervsvilkår, der øger antallet af nyetablerede virksomheder, og at overlevelseshalighederne forbedres ved at øge iværksætternes kompetence.